

El projecte TAY. Els jaciments arqueològics de Turquia

Mihriban Özbasaran i Oğuz Tanindi

Introducció

Objectius

Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri (Els jaciments arqueològics turcs), conegut amb les sigles abreujades TAY, és un projecte fundat amb l'objectiu principal de protegir i preservar el nostre patrimoni cultural tot documentant-ne i compartint-ne el coneixement —en aquest cas específic, els jaciments arqueològics de Turquia. Els dos objectius principals del Projecte foren difondre les dades recollides i fomentar la consciència pública, fet que motivà un grup d'arqueòlegs a iniciar la recollida de dades, documentar-les i organitzar-les. El projecte ha estat dissenyat per compartir aquesta documentació en dues modalitats, els exemplars en paper editats i internet, i s'orienta envers dos col·lectius públics: els arqueòlegs de tot el món i les comunitats locals a Turquia.

El concepte de protecció a través de la documentació, compartint les dades amb diversos grups interessats, i la participació interactiva donen lloc al model d'«Inventari de Turquia», el qual es pot ampliar i/o modificar a d'altres camps com l'inventari de la fauna, la flora, l'etnografia, etc.¹ Aquest arxiu, que és la «protecció electrònica» del patrimoni arqueològic, constitueix el primer pas per a la protecció i preservació de la nostra herència cultural comuna.

Història

L'any 1993 el TAY, conduït per S. Harmanakaya i O. Tanindi, inicià el seu treball amb la documentació dels jaciments arqueològics seguint un ordre cronològic i començant pels jaciments més antics del període Paleolític. Seguiren els períodes posteriors amb la participació d'estudiosos i arqueòlegs voluntaris que s'involucraren en el projecte gràcies als interessos d'investigació personals. Actualment, la documentació dels jaciments prehistòrics a Anatòlia (des dels inicis fins al segon mil·lenni dC) està ja enllestida, mentre que els períodes protohistòrics i històrics estan encara en curs d'estudi a càrrec de grups de treball especialitzats.

Des de 1996 el projecte TAY ha publicat quatre volums que cobreixen els jaciments prospeccionats i/o excavats des d'inicis del segle XIX. La documentació publicada, així com la pàgina web a internet, va tenir un interès especial entre els arqueòlegs que treballen a Turquia; no obstant això, l'accessibilitat restava restringida perquè s'utilitzava exclusivament la llengua turca. Posteriorment, tota la informació fou traduïda a l'anglès amb la voluntat de facilitar l'accés d'una audiència major. Actualment, la base de dades a Internet (<http://tayproject.org>) s'ofereix tant en turc com en anglès.

1. Actualment, un grup d'espeleòlegs està treballant per a l'«Inventari de coves de Turquia», que serà editat i accessible a Internet molt aviat.

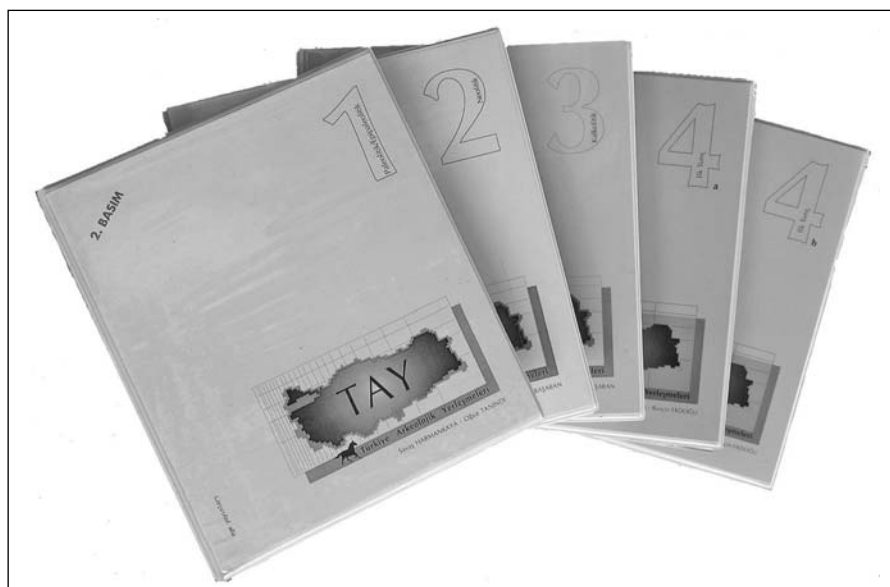

Figura 1. Vols publicats des de 1996 pel projecte TAY que cobreixen els jaciments prospeccionats i/o excavats des d'inicis del segle XIX.

El procés d'«excavar en els arxius» ens portà a una altre fase del projecte, anomenat «expedicions TAY». La confirmació de la situació exacta dels jaciments, les coordenades, l'estat actual, les possibles destruccions o desaparició, etc., portaren el TAY a iniciar el treball de camp i la prospecció de tots els jaciments citats al projecte. Les dades actualitzades aconseguides en cada una de les prospeccions regionals foren integrades a la pagina web d'Internet.

L'estructura del projecte

Els exemplars editats

Les dades existents són processades a través d'una anàlisi extensiva de biblioteca, per tenir-ne una compilació. Els quatre volums ja publicats cobreixen el Paleolític/Epipaleolític, el Neolític, el Calcolític i l'Edat del Bronze antic.²

Els volums del Bronze mitjà i recent estan actualment en preparació. Els volums dels períodes de l'Edat del Ferro, el Món Hel·lenístic, Romà, Bizantí, Seljukian i Otomà seguiran properament per completar un total de 24 volums, amb un conjunt de dades que completaran el patrimoni arqueològic de Turquia.

Els volums TAY editats són, preferiblement, presentats com a dossiers constituïts per fulls separats, cada un dels quals conté la informació bàsica sobre un jaciment determinat. Aquesta base de dades en suport escrit permet a l'usuari classificar les dades d'acord amb els seus interessos. També possibilita al projecte actualitzar les dades a partir de noves recerques, prospeccions o noves excavacions i enviar-les als usuaris per tal d'actualitzar els volums. D'altra banda, dades suplementàries tals com gràfiques de cronologies comparades i taules d'anàlisi de C14³ poden ser incorporades per l'usuari quan convingui. Aquest format, doncs, fa que TAY sigui una «publicació viva».

2. S. HARMANKAYA i O. TANINDI (1996). *Archaeological Settlements of Turkey-1/The Palaeolithic and the Epipalaeolithic*. Istanbul: Ege Publishing Co. (en turc).

S. HARMANKAYA; O. TANINDI i M. ÖZBASARAN (1997). *Archaeological Settlements of Turkey-2/The Neolithic*. Istanbul: Ege Publishing Co. (en turc).

S. HARMANKAYA; O. TANINDI i M. ÖZBASARAN (1998). *Archaeological Settlements of Turkey-3/The Chalcolithic*. Istanbul: Ege Publishing Co. (en turc).

S. HARMANKAYA i B. ERDOGU (2002). *Archaeological Settlements of Turkey-4a -4 b/The Early Bronze Age*. Istanbul: TASK Foundation Publications (en turc).

3. El Projecte TAY ha publicat recentment un volum sobre dades C14: B. ERDOGU; O. TANINDI i D. UYGUN (2003). *14C Veri Tabani*. Istanbul: Ege Publishing Co. (en turc).

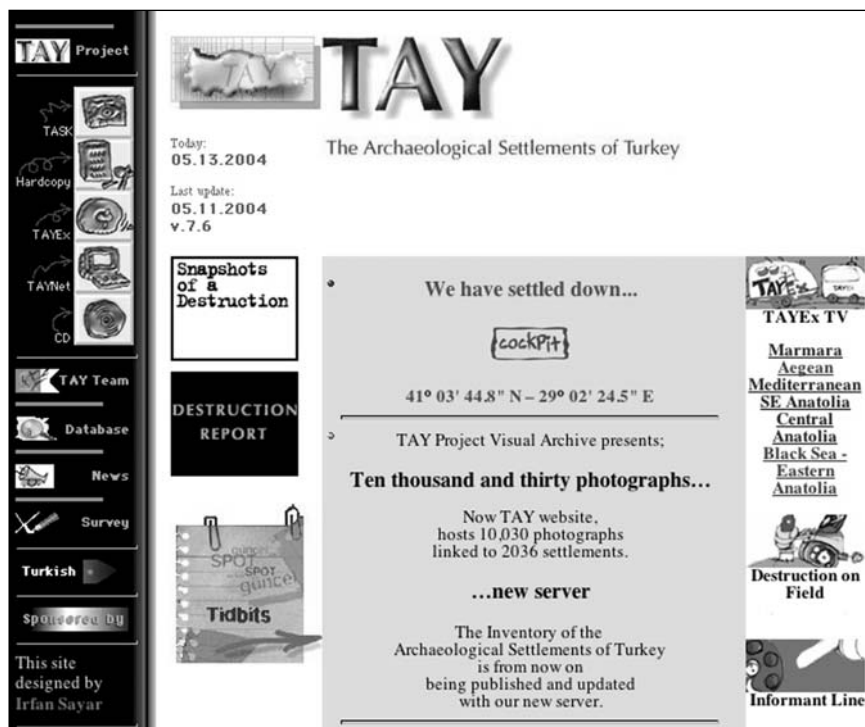

Figura 2. La base de dades del projecte TAY a internet (<http://tayproject.org>) que s'ofereix tant en turc com en anglès.

Cadascuna de les fitxes conté entre 20 i 23 camps diferents que inclouen un mapa de situació i una informació bàsica sobre la localització del jaciment, el període cronològic, les condicions ecològiques, una breu ressenya de la investigació realitzada, i l'estratigrafia, així com informació sobre les troballes (restes arquitectòniques, indústria, objectes, restes humanes, la flora i la fauna, etc.), les datacions i la bibliografia, en els casos en què estan disponibles, més una mostra de plantes i dibuixos de les troballes a la pàgina de darrere.

TAYNet

Totes les dades dels volums disponibles, les pàgines descriptives sobre el projecte així com el treball de camp estan disponibles a Internet. Un resum del projecte, els seus propòsits i objectius en llengua alemanya, francesa i espanyola estan actualment en preparació. L'accessibilitat total arreu, la manipulació senzilla i interactiva de la informació i les facilitats ràpides per posar al dia la documentació són els objectius fonamentals per ajudar a compartir aquestes dades a Internet.

El projecte es manté com un intent únic de compartir l'inventari arqueològic complet d'un país a Internet.

L'expedició TAY (TAYEx)

El treball de camp serveix per a dos grans propòsits: verificació de les dades arqueològiques publicades i valoració de l'estat actual dels jaciments. L'objectiu és preparar una guia per a un seguiment posterior i conservació dels jaciments. La prospecció de tots els jaciments publicats fou realitzat en quatre anys i cada una de les temporades durant els mesos de juny a octubre durant els anys 2000-2003. Les set àrees geogràfiques d'Anatòlia i Tràcia (regions de Marmara, Egeu, Mediterrani, sud-est d'Anatòlia, Anatòlia de l'est, Mar Negre i Anatòlia central) foren prospeccionades sistemàticament per un equip d'arqueòlegs, estudiants, fotògrafs, cineastes i informàtics. Tots els jaciments foren visitats i documentats a nivell de camp amb les noves tecnologies disponibles, com el «Global Positioning System» (GPS), i un vehicle especialment equipat i computadoritzat. Al final, un cop les dades existents foren confirmades, se situaren els jaciments en la seva posició exacta, fotografiats i filmats.

L'objectiu de les prospeccions era documentar acuradament la localització dels jaciments/troballes amb l'ajut del GPS, tot detallant les rutes que han d'ajudar a arribar fàcilment als jaciments, verificar i actualitzar les dades existents, documentar-ne l'estat actual, establir un arxiu

Figura 3. Activitat de camp dels membres del projecte TAY en la prospecció de tots els jaciments citats a la base de dades.

Figura 4. Procés de prospecció del territori per part dels membres del projecte TAY.

Figura 5. Reunió de treball dels membres del projecte TAY durant les tasques de prospecció del territori.

de material visual consistent en diapositives i fotografies digitals de tots els jaciments i filmar els més importants amb l'objectiu d'establir un videoarxiu que podria ser accessible a agents culturals, educadors i/o agències de turisme.

L'abast de les destruccions observades a cada regió i la transferència dels resultats a internet i als volums editat com a «Reports de Destrució»,⁴ així com l'actualització de dades, aspira a ser una ajuda a la formació de la consciència pública contra la destrucció de la nostra herència i també el contraban.

Conclusions finals

L'intens desenvolupament econòmic, les activitats de construcció i els desastres naturals a Turquia conformen, avui, una immensa amenaça al nostre patrimoni cultural. La insuficiència de la documentació, que a més és inaccessible, fa impossible determinar què és el que s'ha destruït.

Per omplir aquest gran buit en el nostre coneixement, ens hem ofert per iniciar i conduir aquest projecte dins el marc dels principis i objectius esmentats més amunt. Creiem que la informació que obtindrem ajudarà a portar a terme prospeccions i excavacions especialitzades sobre els jaciments arqueològics, amb la qual cosa podrem complir el nostre major objectiu: documentar, compartir i preservar el patrimoni cultural a Turquia.

Addenda: Objectius de futur

Un dels propers objectius del projecte és produir un conjunt de CD que inclogui la base de dades, les restes arqueològiques en format imatge i filmades, animacions en 3D i d'altres facilitats multimèdia. Tot això serà preparat de manera que pugui ser utilitzat científicament,

educativament i turísticament en dues llengües, turc i anglès.

Un segon objectiu, que ja està en marxa, és presentar les dades recollides sobre la localització per mitjà de la representació geogràfica. Les dades textuais, numèriques i visuals de diverses parts del TAY són fusionades actualment dins el GIS (Geographic Information System). La base de dades serà de molta més utilitat per als usuaris del TAY quan es presentin en un mapa com a interfície.

TAYGIS també serà accessible des d'Internet i aquest inventari electrònic serà ofert a tothom, però sobretot a les institucions governamentals.

Utilitzant TAYGIS serà possible considerar les implicacions del patrimoni arqueològic durant les fases de planificació de qualsevol activitat que pugui estar relacionada amb el patrimoni o que pugui afectar-lo. La informació que serà accessible a través de TAYGIS serà:

- a) Bases de dades actuals, coordenades, informació sobre el període cultural, classificació basada en artefactes i mapes incorporats a escala 1:250.000.
- b) Característiques administratives i físiques (província, ciutats, pobles, carreteres, llacs, etc.).
- c) Noms, períodes, posicions, importància dels assentaments.
- d) Tot utilitzant el mateix sistema, es publicaran també atles regionals.

Agraïments

El projecte TAY agraeix sincerament la col·laboració de tots els membres que hi han treballat o hi estan treballant com a voluntaris. Agraeix també a la «National Geographic Society», que esponsoritza el treball de camp, a «Ege Publishing Company», que dona suport al projecte a tots nivells, a l'«Eurasia Institute of Earth Sciences /Istanbul Technical University», que ha publicat la pàgina web i a «Apple/Bilkom», que ha facilitat el *hardware*.

4. O. TANINDI [et al.] (2001). *Archaeological Destruction in Turkey – Year 2000 Preliminary Report – Marmara and Aegean Regions (June-October 2000)*. Istanbul: TASK Foundation Publications: 1 (en turc i en anglès).

O. TANINDI [et al.] (2002). *Archaeological Destruction in Turkey – Year 2001 Preliminary Report – Mediterranean and Southeastern Anatolia Regions (June-October 2001)*. Istanbul: TASK Foundation Publications: 8 (en turc i en anglès).

O. TANINDI [et al.] (2003). *Archaeological Destruction in Turkey – Year 2002 Preliminary Report – Central Anatolia Region (June-October 2002)*. Istanbul: TASK Foundation Publications: 13 (en turc i en anglès).

O. TANINDI [et al.] (2004). *Archaeological Destruction in Turkey – Year 2003 Preliminary Report – Black Sea and Eastern Anatolia Regions (June-October 2003)*. Istanbul: TASK Foundation Publications: 15 (en turc i en anglès).

Abstract

TAY PROJECT. The Archaeological Settlements of Turkey

TAY Project (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri) aims the protection and preservation of the archaeological settlements of Turkey which constitutes one of the major parts of the cultural heritage of the country, by documenting each site/settlement/find spot in a detailed and chronological way. Sharing this collected data via web pages by archaeologists and also by people from different fields, raising public awareness for the cultural heritage are the two main objectives of the Project.

The Project has already published four volumes in a chronological order starting with the Palaeolithic/Epipalaeolithic sites in Turkey and continued with Neolithic, Chalcolithic and Early Bronze Ages. The complete data of these current volumes is available in the Internet (www.tayproject.org). The inventory of the succeeding periods is currently in preparation.

TAY Project also conducted fieldwork (TAY Expedition-TAYEx) all over Turkey with the aim to survey all the sites published, to verify and assess the present state of these sites. The data collected during the TAYEx was updated both in Internet and in hard copies. It also provided the base for GIS studies, one of the near future objectives of the Project.

El Proyecto ha publicado ya cuatro volúmenes en un orden cronológico iniciado por los yacimientos del Paleolítico/Epipaleolítico en Turquía y continuando con el Neolítico, Calcolítico y Edad del Bronce antiguo. Los datos completos de estos volúmenes están disponibles en Internet (en www.tayproject.org). El inventario de los períodos posteriores está actualmente en preparación.

El Proyecto TAY también realizó trabajos de campo (expedición TAY-TAYEx) por todo Turquía con el objetivo de prospeccionar todos los yacimientos publicados, verificar y valorar el estado actual de estos yacimientos. Los datos recogidos durante el TAYEx fueron puestos al día tanto en internet como en los volúmenes editados. También suministró la base para estudios de GIS, uno de los objetivos de próximo futuro del Proyecto.

Resumen

EL PROYECTO TAY. Los yacimientos arqueológicos de Turquía

El objetivo del Proyecto TAY (Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri) es la protección y la preservación de los yacimientos arqueológicos de Turquía, los cuales constituyen una de las más importantes partes de la herencia cultural del país, documentando cada yacimiento, asentamiento o hallazgo de una manera detallada y cronológica. Dos de los objetivos principales del Proyecto son el compartir esta base de datos vía páginas web con arqueólogos y también con personal de otras disciplinas fomentando la conciencia pública del patrimonio histórico.

Mihriban ÖZBASARAN va obtenir el B.A. l'any 1981 al Departament d'Arqueologia Clàssica, el M. A. el 1984 i es doctorà l'any 1992 a la secció de Prehistòria de la Universitat d'Istanbul. Actualment és professora associada al Departament d'Arqueologia de la mateixa universitat. Conduïx excavacions arqueològiques a l'Anatòlia central i al sud-est de Turquia, principalment en jaciments dels IX i VIII mil·lennis BP. És coautora dels volums sobre el Neolític i el Calcolític del projecte TAY.

Oğuz TANINDI va obtenir el B.A. i el M.A. a la secció de prehistòria de la Universitat d'Istanbul. Ha treballat com a director de diverses revistes i diaris. És un dels fundadors de les associacions de ciència, art i cultura amb seu a Istanbul, anomenades *Yazko* i *Bilsak*. Des de 1991, és lector al departament d'Arqueologia de la Universitat d'Istanbul. Des de la seva fundació, l'any 1993, és coordinador del projecte TAY.

Títol original: *TAY PROJECT. The Archaeological Settlements of Turkey*.

Traducció de Walter Cruells.